

המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח

כללי

המבנה הרב-תחומי של הוטרינריה בארץ

כתוצאה מפעילותה בנושאים ותחומים רבים שונים, כפופה הוטרינריה בארץ מבחינה מקצועית למשרדי הממשלה הבאים:

1. **משרד החקלאות** – הוא המשרד הראשי בו מכהן מנהל השירותים הוטרינריים הארצי, המשמש גם כסמכות עליונה בנדון. עיקר הפעילות הוטרינרית מתבצעת ונקבעת במסגרת משרד החקלאות בראשותו של המנהל הארצי של השירותים הוטרינריים.

המנהל הארצי – קובע ומפקח על כל תהליכי גידול הבקר, העופות והדגים; קובע משטר חיסונים; מחליט עקרונית על כל תהליכי הייבוא של המזון לבעלי חיים; מאשר הקמת בתי מטבחים לבקר, משחטות לעופות ותחנות למיון דגים מגידול מקומי; נותן אישור מיוחד לעבודתו של כל רופא וטרינר; כפופים אליו כל הרופאים הוטרינרים במדינה; ממשלתיים, ברשויות המקומיות ופרטיים; מפקח על פעילותם של כל הרופאים הוטרינרים ומקיים קשר ישיר עמם, שלא באמצעות מנגנוני ביניים אחרים; הוטרינרים מכל הדרגים חייבים להעביר אליו מדי כל חודש דיווח בכתב על פעילותם, וזאת מבלי להעביר עותקים מהם לממונים עליהם; מהווה סמכות עליונה בכל הנוגע לבשר, לעופות ולדגים מגידול מקומי, למעט דגים לייבוא; במשרד החקלאות כפוף לו הממונה על חוק צער בעלי חיים.

מנהל השירותים הוטרינריים הארצי בשדה – משמש כסגנו של המנהל הארצי. הוא פועל בכל התחומים המפורטים כנ"ל, למעט בנושא המעבדות, מכוני האבחון והרופאים המקצועיים כגון: רופא ראשי לגידול דבורים, גידול כבשים וגידול עופות. לידיעתו מועברים לעיון ולעיבוד המתאים והנדרש כל הדיווחים החודשיים המוגשים ע"י כל הוטרינרים במדינה. לסגן כפופים שמונה רופאים וטרינריים מחוזיים.

הוטרינר המחוזי – מנהל המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח בעיר ת"א-יפו כפוף מבחינה מקצועית לוטרינר המחוזי ברחובות, ממנו מקבל גם את כל החיסונים עבור הכלבים ובעלי חיים אחרים.

2. **משרד הבריאות** – אחראי על טיב ואיכות הבשר (לאחר השחיטה בבתי המטבחים), העופות (לאחר השחיטה) והדגים מגידול וייצור מקומי היוצאים מתחנות המיון והמיועדים לייצור תעשייתי. אספקת המוצרים לאוכלוסייה בשווקים היא באחריות מנכ"ל משרד הבריאות, ומבוצעת באמצעות מנהל שירות המזון הכפוף לו במשרד הבריאות (בדרך כלל רופא – לא תמיד וטרינר).

האחראי גם על כל המצרכים למזון העוברים תהליך עיבוד בכל צורה שהיא. הוא גם קובע את התקנים והתנאים לתהליכי הייצור עצמו, האריזה, האחסון, האחזקה ותקופת עמידותו של המזון בעת מכירתו לצרכן. במשרד הבריאות מכהן גם מנהל היחידה הוטרינרית, הממונה על נושא הפיקוח של ייבוא דגים מחו"ל, אשר קודם לכן עברו בדיקות ע"י הוטרינרים הנמצאים בנמלי הגעתם ארצה, וגם קובע תנאי עיבודם ואחזקתם ושיווקם לצרכן. במסגרתו מופעל מהנדס הממונה והאחראי על המיכון ותהליכי הייצור התעשייתי של מצרכי מזון.

3. **משרד התעשייה והמסחר** - שותף לאישור ושיווק כל מצרכי המזון מהחי, תוך הקפדה על טיב המזון, מניעת זיפים, סימון נכון של כל המוצרים, מקורם ותאריכי גמר התאמתם למכירה. נותן אישורים מתאימים לעיסוק במכירת מצרכי מזון מהחי ותנאי שמירתם בנקודות המכירה.

4. **המשרד לאיכות הסביבה** - בשנת 1994 פורסם חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) 1994, הקובע את הסטנדרטים של תנאי אחזקתם של כל בעלי החיים (למעט האדם): כלבים, חתולים וכל מיני יצורים החיים בארץ או מובאים מחו"ל. החוק מתייחס גם לתנאי אחזקתם וניצול בעלי החיים המשמשים להובלה, לנוי, הצגות פומביות (קרקסים). במסגרת המשרד מופעלת יחידה לתלונות הציבור בנושאים הנ"ל. כל תלונות הציבור מועברות לטיפולם של נציגי המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח ברשויות המקומיות.

5. החוקים והתקנות הרלבנטיים לנושא הם:

חוק רופאים וטרינרים התשנ"א – 1991.

פקודת בריאות הציבור (מזון) נוסח חדש, התשמ"ג – 1983.

תקנות בריאות הציבור (מזון) בדיקת דגים, התשמ"א – 1981.

פקודת הכלבת 1934.

תקנות מחלות בעלי חיים (בתי שחיטה לעופות) התש"ך – 1960.

תקנות מחלות בעלי חיים (שחיטת בהמות) התשכ"ד – 1964.

פקודת בריאות העם

חוק צער בעלי חיים (הגנה על בעלי חיים) התשנ"ד - 1994.

חוק רישוי עסקים – תנאים תברואתיים לעסקים לייצור מזון, התשל"ב – 1972.

תקנות רישוי עסקים (תנאים לרישוי משקי עופות ולולים) התשמ"א – 1981.

בשר טחון – צו הפיקוח על מצרכים ושרותים (בשר טחון) התשל"ו – 1975.

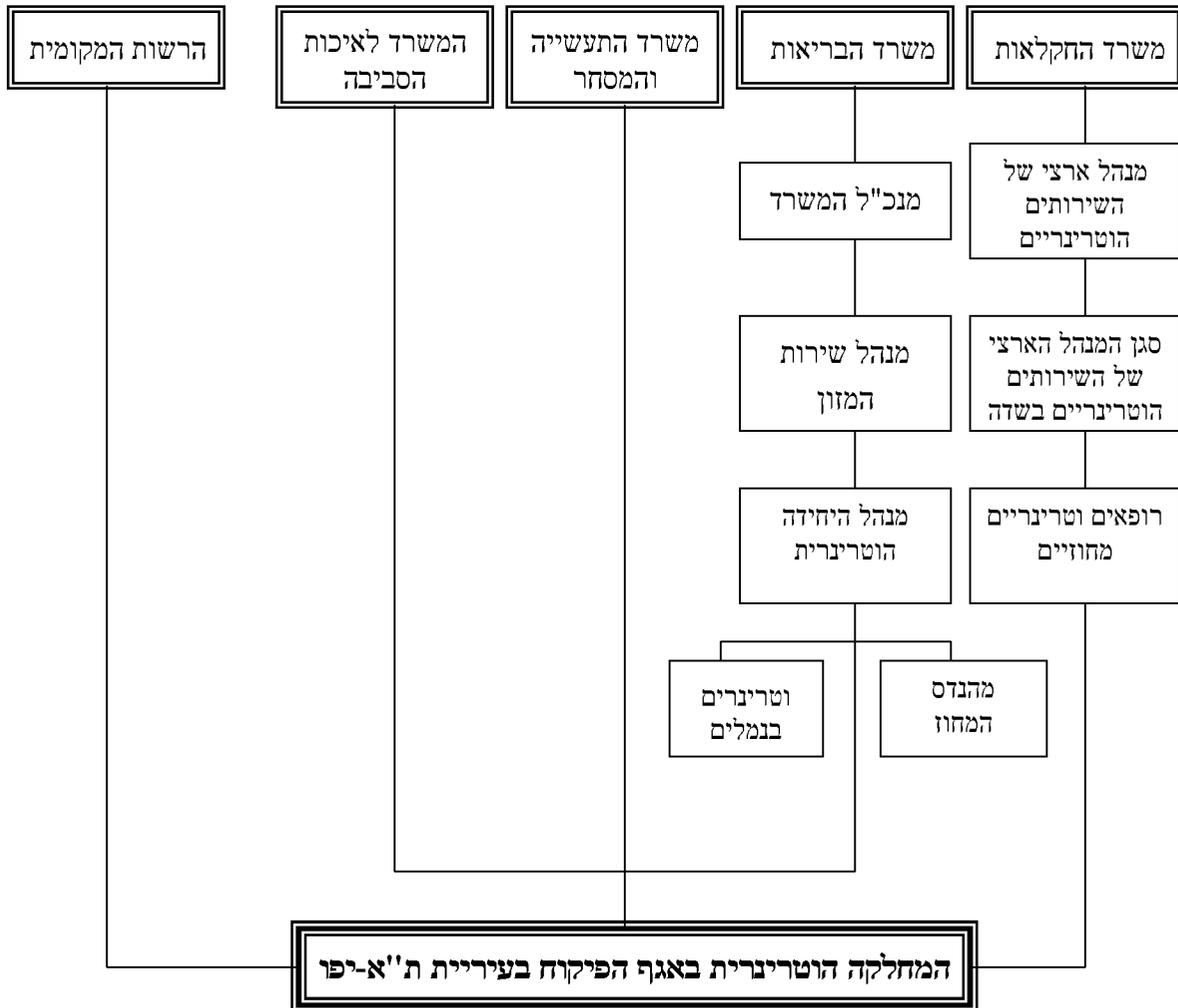
פקודות העירייה וחוקי העזר לתל אביב – יפו.

6. הרשויות המקומיות מפרסמות נהלים ותקני עבודה למחלקות הוטרינריות באגף הפיקוח הפועלות

בתחומן והמתייחסים בעיקר לנושאים מינהליים.

7. תיאור מבנה השירות הוטרינרי בארץ

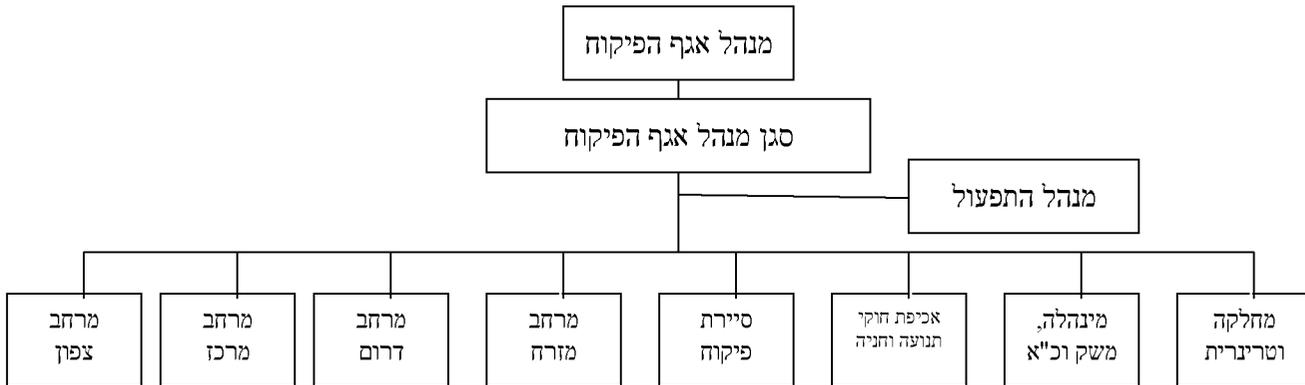

8. מטרת הביקורת: בדיקת פעילות המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח בעיריית ת"א-יפו (להלן: "המחלקה") בנושא הבטחת טיב ואיכות של מוצרי מזון מהחי המשווקים לאוכלוסייה בתחום העיר ת"א-יפו ובדיקת הטיפול בבעלי חיים שונים.

9. הדוח נערך בתקופה יולי 2001 - ינואר 2002.

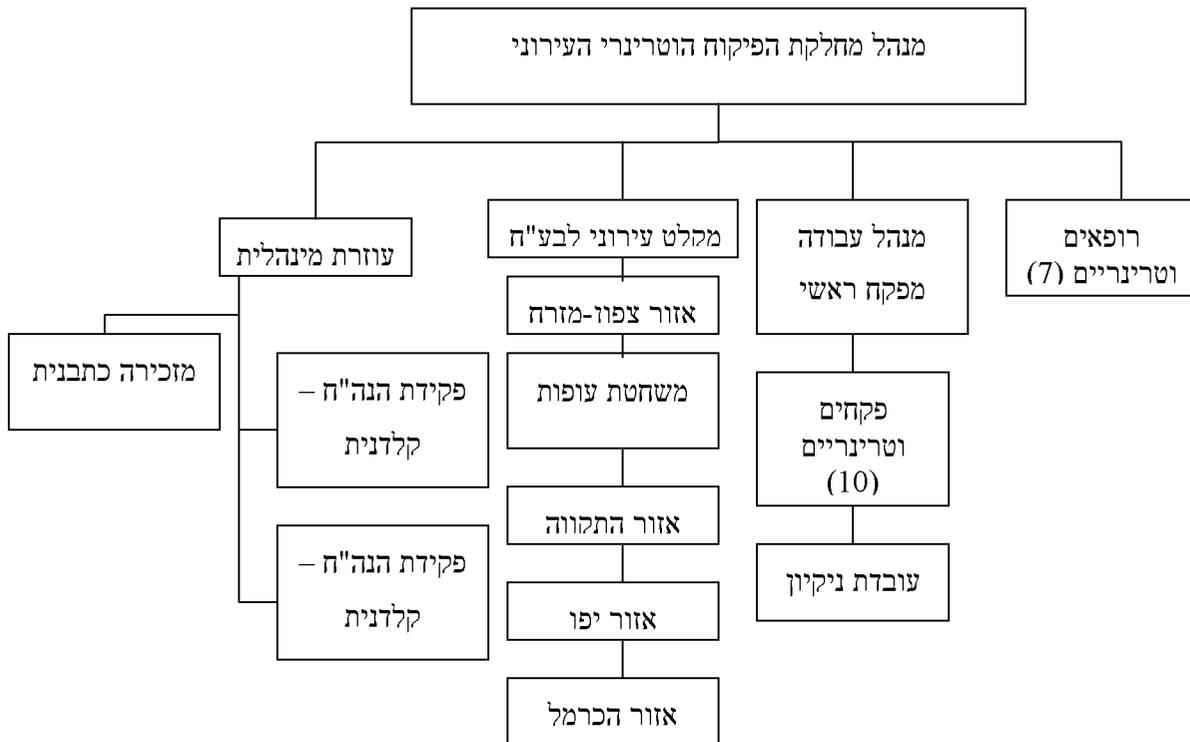
ממצאים

10. המחלקה אחראית בתחום הרשות המקומית על יישום, ביצוע ופיקוח של חוקים, חוקי עזר, הוראות וצווים בנושאי הוטרינריה המתפרסמים ע"י הרשויות הממלכתיות המוסמכות, ועל יישום וביצוע הוראות הנהלת עיריית ת"א-יפו, לפי צרכיה הייחודיים. המחלקה היא אחת משבע המחלקות באגף הפיקוח העירוני שבחטיבת התפעול:

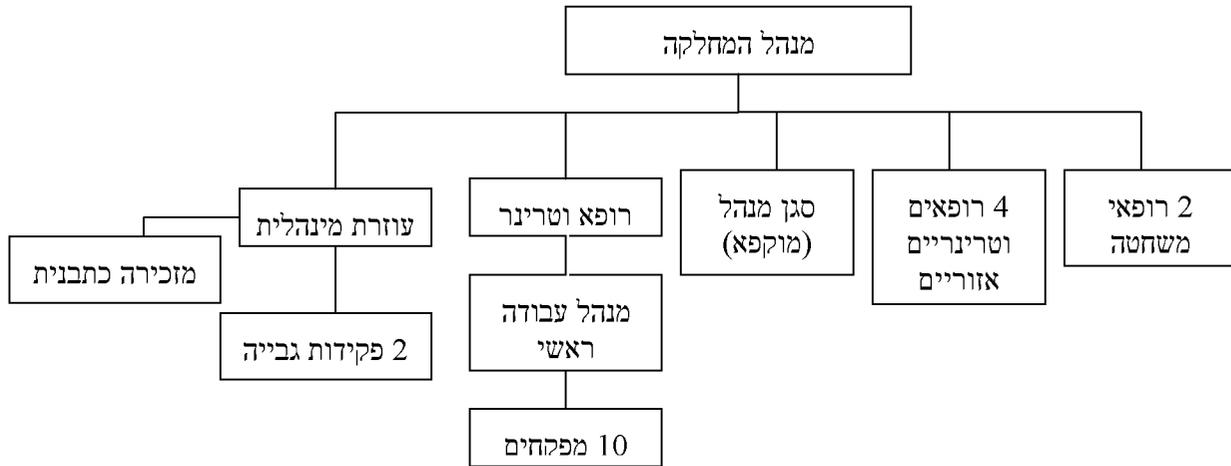

.11

א. מבנה המחלקה הוטרינרית, כפי שמצאה הביקורת בפועל:

ב. מבנה המחלקה הוטרינרית כפי שהוצג לביקורת ע"י מנהל אגף הפיקוח:

12. מצבת כוח האדם במחלקת הפיקוח הוטרינרית העירונית כוללת 24 עובדים, מתוכם 2 רופאים במשרות חולפות. בתקינת המחלקה 26 עובדים. תקן סגן מנהל המחלקה הוקפא בתאריך 1/1/95 ובמקביל הוקמה משרה נוספת של רופא וטרינר. משרת רכז אחזקה קיימת בתקן המחלקה. מצבת כ"א של המחלקה כוללת בפועל שמונה רופאים וטרינריים, עשרה מפקחים וטרינריים, מנהל עבודה, עובדת ניקיון ועוד ארבע עובדות משרד. תוארי תפקיד מסוימים המופיעים בתקינת המחלקה אינם מתאימים למציאות בפועל. כך למשל אין יותר תפקיד של "לוחדי כלבים", "מפקחי מזון מהחי", "ראשי צוותים" וכו', שכן כל בעלי התפקידים במחלקה פועלים כמפקחים וטרינריים, העוסקים בכל הפעילויות והמשימות הרב גוניות של המחלקה – בתור עוזריהם של הרופאים הוטרינריים.

א. מנהל עבודה - מרכז הפקחים – עוסק בתכנון העבודה וחלוקת מטלות בין המפקחים; עונה לפניות אזרחים; מתאם פגישות המפקחים בשטח; מדווח למנהל המחלקה על ביצוע מבצעים ומשימות המתוכננים מראש; אחראי על תקינות מתקני האחזקה למקלט לבעלי חיים העירוני ועל מבצעי הלכידה; מבקר את עבודתם וטיפולם של קבלני חוץ בעבודתם הקשורה בחשמלאים, אנשי ביוב, גנים ומסגרים.

ב. עובדי משרד – ארבע עובדות המשרד מרכזות ומטפלות בניירת המלווה את פעילותו של הצוות האופרטיבי של המחלקה והמתייחסת לברירות קנס; הוצאת אישורים; הכנת דיווחים סטטיסטיים; גביית האגרות עבור השירותים; העברת הכספים ליעדם; רישום ומילוי טפסי המלצות להגשת כתבי אישום והעברתם לשירות המשפטי; מעקב אחר ההליכים הפליליים ועדכון תיקי המחלקה; עובדי המשרד מקיימים קשר עם האוכלוסייה בנוגע לתלונות המתייחסות בעיקרן לפגיעות והטרדות ע"י בעלי חיים בכלל, כלבים וחתולים בפרט.

- עוזרת מינהלית – אחראית על כל הנושאים האדמיניסטרטיביים והמשקיים של המחלקה, לרבות גביית כספים המגיעים למחלקה מארבעת האזורים; בקרה והפקדת כספים בבנק; טיפול בנושא כוח אדם; קבלת קהל ותשובות לאזרחים; פיקוח על רישום ומעקב אחרי ביצוע הזמנות למשפט; טיפול אדמיניסטרטיבי בהוצאת צווי הסגרה ומתן רשיונות לכלבים; ריכוז דוחות משחטה; הזמנת ציוד משרדי וניקיון; ניהול והכנת דוחות סטטיסטיים; טיפול בביעור חומר ארכיוני; ניהול קופה קטנה.

- מזכירה כתבנית ופקידת תלונות הציבור – מטפלת בכל התלונות הטלפוניות של האזרחים ורישום בספר המעקב השוטף, יצירת קשר בין המתלונן למפקח, תיוק, קשר עם המוקד העירוני, האזנה וניתוב תלונות דחופות ע"י קשר טלפוני עם האזרח, ממלאת מקום העוזרת המינהלית בהיעדרה.

- פקידה כללית - קלדנית (שתי פקידות) – קבלת קהל במשך כל ימות השבוע (למעט שבתות); טיפול ברישום בנושא הרשיונות לכלבים; מעקב ורישום על תנועת בעלי החיים הנמצאים במקלט העירוני; הטיפול בקבלה; רישום, שחרור ותנועת בעלי החיים הנמצאים בהסגר; הוצאת רשיונות וקבלת תשלומים; מדי פעם מתלווה לרופא הוטרינר המחסן כלבים, גובה כספים ומנפיקה רשיונות ידניים; כל חודש מונפקת קלטת נתונים של בעלי כלבים החייבים בחיסון מתחדש, וכל 3 חודשים עורכת ומכינה קלטת עם פרטי בעלים שלא חיסנו כלביהם ונשלחות התראות לבעלי הכלבים אשר טרם הגיעו לחיסון.

ג. סגן מנהל המחלקה – התפקיד אינו מאוייש ובכל מקרה היעדרותו של מנהל המחלקה הוא ממנה את אחד הרופאים הוטרינריים במחלקה למלא את מקומו
כללי: לאחרונה, בהתאם להנחיות המרכז לשלטון המקומי שהועברו באמצעות העירייה, המחלקה גובה אגרות באופן פרטני מכל משאית המובילה דגים ועופות.

משרדי המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח העירוני

13. המשרד הראשי של המחלקה נמצא ברח' הורקנוס 18 והוא במרחק של כרבע שעה הליכה מהמשרד והמקלט העירוני לבעלי החיים. כך שמשרדי הנהלת המחלקה מרוחקים ממרכז הפעילות האופרטיבית שלה. למשרד הראשי צמוד חדר הניתוחים, בו מתבצע עיקור החתולים המובאים והמוחזרים למקלט העירוני לבעלי החיים.

14. משרדי המחלקה הנוספים:

א. במשרד ברח' ש"י עגנון 1 מתבצעת הפעילות המרכזית בבדיקת התוצרת החקלאית מהחי הנכנסת לתחומי העיר ובסמוך, נמצא המקלט העירוני לבעלי החיים וחדר טיפולים לבעלי חיים שונים.

ב. משרד אזור התקווה ממוקם בכניסה לשוק והוא משמש גם את מפקחי אגף הפיקוח העירוני. במהלך איסוף הממצאים מצאה הביקורת את המשרדים במצב מוזנח. בעקבות הערת הביקורת תיקנה ושיפצה הנהלת אגף הפיקוח העירוני עוד במהלך איסוף הממצאים לדוח זה את המשרדים.

15. רכב מחלקתי

לרשות המחלקה שני כלי רכב. כלי הרכב מיועדים למטרות מבצעיות שונות בלבד, כולל היענות לקריאות המוקד העירוני והמגיעות למחלקה בבקשה לעזרה של אזרחי העיר במקרים דחופים של התקפה ומטרד הנגרם, ע"י בעלי החיים השונים, במיוחד כלבים וחתולים. אחד הרכבים הוא סנדר "מיצובישי", אליו נכנסים בצפיפות 4 נוסעים והנהג, היות ובחלקו האחורי מותקן ארגז להובלת כלבים וחתולים במצבים שונים. רכב שני מיועד להובלה שבועית של חומרי חיסון לבעלי החיים ועזרה רפואית אחרת, המובאים מהמרכז הוטרינרי ברחובות. כמו כן משמשים הרכבים מדי פעם להובלת פגרים לשריפה. שני הרכבים הנ"ל משרתים מדי פעם גם את לוכדי החתולים מחוסרי הבית, במסגרת המבצעים לעיקור ולחיסון. כנ"ל גם להעברת כלבים ובעלי חיים אחרים למקלט לבעלי החיים וממנו. פעם בשבוע מקבלת המחלקה מאגף הפיקוח רכב נוסף, המשמש לביקורים במקומות ואזורים מרוחקים בעיר.

16. הממשקים בין המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח העירוני למחלקות אחרות

המחלקה עוסקת בשני מסלולים נפרדים, שהאחד מתייחס לבקרה ולפיקוח בהבטחת טיב ואיכות המזון מהחי המסופק לאוכלוסייה והשני לטיפול המונע בבעלי חיים שונים בהבטחת רווחתם והגנה על האוכלוסייה בפני האפשרות להידבקות מהם. המחלקה קשורה מבחינה מקצועית ישירות לגופים ממלכתיים שונים, כפי שפורטו לעיל, להם היא מדווחת ומהם מקבלת ישירות הוראות, שלא באמצעות אגף הפיקוח העירוני, וכמו כן יש למחלקה ממשקים עם יחידות עירוניות אחרות, כמפורט להלן:

א. משרדי הממשלה

משרד החקלאות:

מנהל הלשכה המחוזית
מנהל שירותים וטרינריים בשדה
מנהל השירותים הוטרינריים
"פיצוח" חקירות ומודיעין

משרד הבריאות:

מנהל שירות המזון
מנהל היחידה הוטרינרית

לשכת הבריאות ת"א:

מהנדס המחוז
רופאים וטרינריים הומניים
בנושא כלבים, חתולים
ובעלי חיים אחרים

משרד איכות הסביבה:

מנהל האגף לבעלי חיים

משטרת ישראל:

ממונה על חוק צער בעלי חיים – קצין מטה

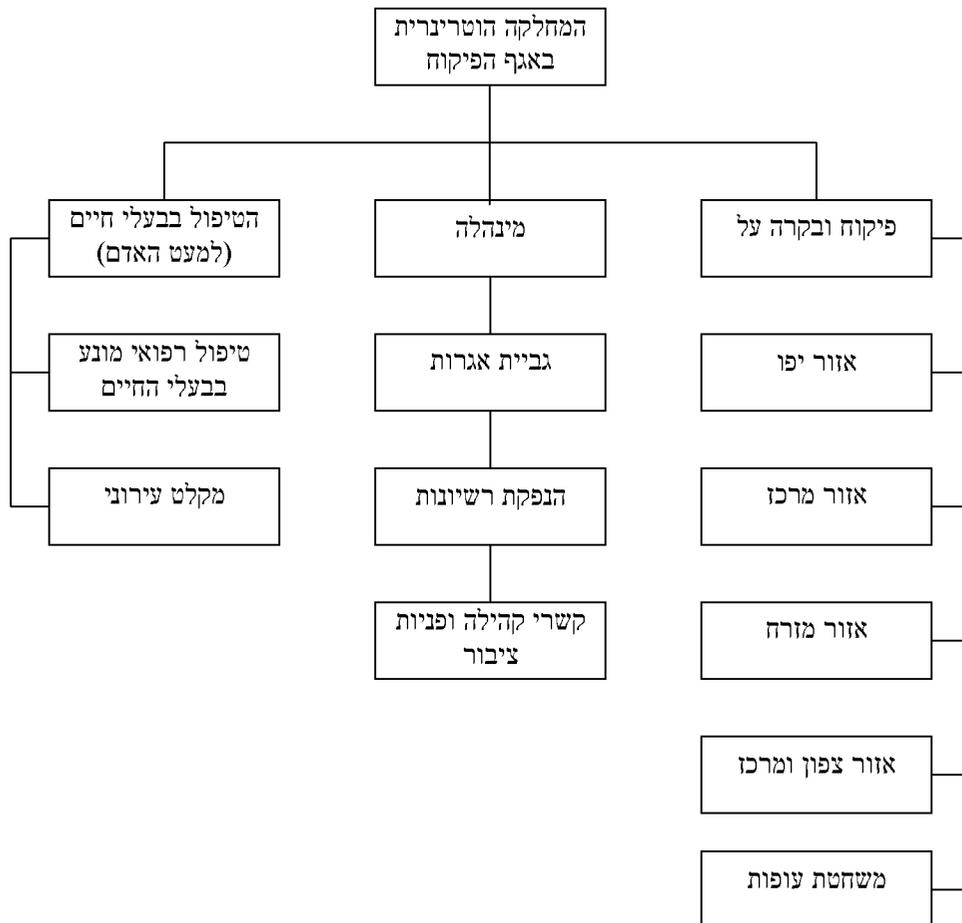
ב. יחידות עירוניות

הסברים לעיתונות – במיוחד בנושא בעלי חיים	דובר העירייה:
מתן חו"ד בתהליך רישוי עסק	אגף רישוי עסקים:
הסברה באשר לטיפול והזנת בעלי חיים שונים	מינהל החינוך
הגשת המלצות לכתבי אישום	השירות המשפטי:

ג. אגף הפיקוח

דיווחים ועדכונים שוטפים; התייעצויות; תיאום פעילות מבצעית ייחודית; הגשת המלצות לכתבי אישום; נושאי: כ"א, רכב, נהגים, רכש, אחזקה שוטפת; מתן סיוע במתן תשובות ושאלות של אזרחים וגורמים אחרים; שיתוף פעולה בעריכת ביקורות משותפות.

17. מבנה פעילות המחלקה:

היקף הפיקוח והבקרה על מצרכי מזון מהחי

18. במסגרת הבקרה והפיקוח על מצרכי מזון מהחי תשומת לב מירבית ניתנת למוצרי בשר בקר,

עופות ודגים הנמכרים בצורה טרייה ו/או לאחר עיבודם התעשייתי.

כל חלק מפורק של בשר (בקר) לאחר שחיטתו, חייב להיות מסומן בבית המטבחיים בתג מיוחד בלתי ניתן לניתוק, עליו מופיעים: תאריך השחיטה ובית השחיטה, כמו כן מוחתם בחומר מיוחד

המעיד על התאמתו לאכילה. עופות שחוטים וגם מוקפאים, מצוידים בתג מיוחד בלבד.

המצרכים של מוצרי מזון מהחי, בין מהייבוא ובין מייצור תעשייתי מקומי, המגיעים ונמכרים בתחומי העיר, אריזתם חייבת לשאת חותמת מיוחדת, המראה את תאריך תוקף התאמתם לשיווק לצרכן.

הסימולים והחתימות הנ"ל מקלים על הרופאים הוטרינרים של המחלקה בבדיקות החוזרות הנערכות על ידם בשווקים ובנקודות המכירה לצרכן, בהיעדרם נפסלים המוצרים.

בשל תנאי האקלים השוררים בארץ, בודקים ומפקחים הרופאים הוטרינרים גם על תנאי ההובלה, האחסון והאחזקה של כל מוצרי המזון מהחי, אמצעי וסוגי אריזתם לאורך כל הדרך, החל מהגעתם לתחומי העיר ת"א-יפו ועד לשיווקם הסופי בנקודות המכירה לצרכן.

תהליכי הביצוע של הפיקוח והבקרה

19. בדיקות הפיקוח הוטרינרי בשלב הכניסה לתחום הרשות המקומית נערכות בשלוש תחנות:

- בכניסה לעיר ת"א-יפו – סמוך למקלט העירוני לבעלי חיים (ע"י כיבוי אש בצפון ת"א).
- בשוק העלייה, רח' צ'לנוב-מטלון.
- בית קירור מרכזי של דגים – "תנובה" ביפו.

שלוש התחנות האמורות, מופעלות לסירוגין במשך רוב שעות היממה בכל ימות השבוע, למעט אחרי הצהריים של יום שישי (כנ"ל ערבי חגים) וימי החגים.

בתחנה מס' (1) בשעות 06:30 – 15:00.

בתחנה מס' (2) בשעות 06:30 – 23:00.

בתחנה מס' (3) בשעות 06:30 – 08:30.

חודש לפני ראש השנה ופסח, עקב עלייה בכמויות המזון המגיעות לבדיקה, מגדילים את שעות הבדיקה בתחנות.

20. כל משלוח חייב להיות מצויד בתעודות הובלה, המציינות בין היתר את: שם השולח, שם המקבל והיעד, כמות ומפרט המשלוח, תאריך ושעת העמסה, ובתעודת רופא וטרינר החתומה בנקודת היציאה.

כל רכב מוביל חייב להיות מותאם במיוחד לקירור אוטומטי ומצויד ב"קופסא שחורה", המציינת את הטמפרטורה, מידת האוורור והלחות במשך כל זמן ההובלה.

- הסחורה חייבת להיות מונחת על גבי משטחי פלסטיק מיוחדים, כאשר כל סוג סחורה חייב להיות מאוחסן בנפרד ונגיש לבדיקה.
21. בתחנה העיקרית (מס' 1) הנמצאת במקלט העירוני לבעלי חיים, עוברים מדי יום למעלה מ-100 רכבים המובילים לפחות 2/3 מהתוצרת מהחי הנכנסת לתחומי העיר. בתחנה זו מבקרים בתדירות רבה אזרחים/תושבים לקבלת טיפול הניתן לבעלי חיים שונים (כלבים, חתולים ואח'). שטח החניה של התחנה מצומצם ביותר - כ-70 מ"ר בלבד להתנהגות.
- בהתייחסותו לטיטוט דוח הביקורת הוסיף מנהל אגף הפיקוח כי שטח החניה לבדיקות טרם שיווק מסוכן - הן למובילים, הן לרופאים והן לקהל האזרחים המגיע לקבל שירותים.
22. הרופא הוטרינר העירוני התורן במקום, בודק תחילה כל את נכונות כל הניירת המלווה את המשלוח ואחר כך בודק לפי הנתונים המופיעים "בקופסא השחורה" את קיום תנאי הקירור ברכב. באמצעות אקדה אלקטרונית מיוחדת בודק הרופא הוטרינרי גם את טמפרטורת המוצר. כמו כן נבדקת האריזה והמשטוח באם אין סימני רטיבות או עובש המעידים על אפשרה. המוביל משלם במקום את האגרה העירונית (או בהתאם להסדר תשלומים שנקבע ע"י מנהל החלקה) והרופא הוטרינר מאשר בחתימתו את תעודת המשלוח המקורית, המשמשת בהמשך גם אישור לשיווק בתחומי העיר.
23. גובה אגרות הביקורת (בש"ח) נכון לתאריך 1/12/01 הוא כלהלן:
	שחיטת עופות (עפ"י חוק עזר לת"א-יפו – שחיטת עופות)
1.00	אגרת שחיטה – לכל 10 ק"ג עוף או חלק מהם
	בדיקת משנה של בשר עוף (*) (עפ"י חוק עזר לת"א-יפו – בדיקת בשר ועוף, מבוסס על תעריף שפורסם בק"ת חש"מ 389 מיום 20/11/88)
2.57	אגרת בדיקה – לכל 10 ק"ג או חלק מהם
	תקנות מחלות בעלי חיים (שחיטת בהמות), תקנה 73 (*) (הצמדה תלת-חודשית) (פורסם בק"ת 5826 מיום 1/6/97) אגרת בדיקה משנה –
17.00	בשר טרי לכל 100 ק"ג או חלק ממנו
0.17	לכל 1 ק"ג או חלק ממנו
9.00	בשר קפוא לכל 100 ק"ג או חלק ממנו
0.09	לכל 1 ק"ג או חלק ממנו
	בדיקת דגים (*) (תקנות בריאות הציבור – מזון)
7.70	אגרת בדיקה – לכל 100 ק"ג או חלק מהם
- (*) הגבייה עבור בדיקות המשנה הינה ארצית. ההכנסה מועברת למרכז השלטון המקומי ומחולקת על ידו בהתאם לסיכום עם הרשויות המקומיות המבצעות את בדיקות המשנה.

24. במשך השנה נכנסים מדי יום לתחומי העיר מוצרים שונים מהחי, בכמויות המפורטות להלן:

שנה	סה"כ רכבים	מצרכי מזון מהחי (*) (טון)	עופות משחיטה בעיר (טון)	סה"כ (טון)
2001	21,159	23,544	2,818	26,362
2000	18,513	18,708	3,576	22,284
1999	18,742	23,974	2,983	26,957

(*) כולל עופות מוקפאים מיובאים ודגים.

25. בשלב בדיקות המשלוחים בעת הגעתם, נפסלו כמויות מצרכי מזון ונפסלו רכבים להובלתם, שלא התאימו לתקן הנדרש:

שנה	מספר רכבים	תוצרת כללית
2001	58	35.5 טון
2000	90	17.1 טון
1999	46	17.3 טון

26. התפלגות הבקרה והפיקוח האזוריים

הפיקוח הוטרינרי בתחומי הרשות המקומית מתחלק בין ארבעה אזורי פיקוח: יפו, מרכז (הכרמל), מזרח (התקווה) וצפון-מרכז. הפיקוח והבקרה כוללים: ביקורת ופיקוח במשחטת עופות, בתי קירור (במיוחד דגים), מפעלי מוצרי מזון שונים מהחי, נקודות שיווק ישיר לציבור הצרכנים. לכל אזור אחראי רופא וטרינר. מדי שנה מוחלף לכל רופא וטרינר אזור הפיקוח. מפקח מסייע לרופא הוטרינרי בעריכת הבדיקה והפיקוח.

27. סוגי העסקים למוצרי מזון מהחי בחלוקה אזורית:

האזורים				מוקדי התעסוקה
צפון-מרכז	התקווה	הכרמל	יפו	
1				גביית אגרות
			1	משחטת עופות
			1	כניסת דגים (גידול מקומי)
			1	כניסת דגים קפואים מייבוא
1	1		14	בתי קירור
1		12		עיבוד תעשייתי של בשר
45	71	98	32	אטליזים לבשר (בקר)
				אטליזים לעופות
7	6	9	18	אטליזים למכירת דגים

האזורים				מוקדי התעסוקה
צפון-מרכז	התקווה	הכרמל	יפו	
19	7		6	מכירות בעלי חיים
64	15		11	מרכולים

28. תוכנית הפיקוח בכל אזור נקבעת באופן עצמאי לאותו יום לפי שיקול דעתו של הרופא הוטרינרי האחראי על האזור. הביקורת מלווה ברישום ובדיווח בכתב, המועבר לידיעתו ולאישורו של מנהל המחלקה. במקרים החורגים מגיש מנהל המחלקה המלצות להגשת כתבי אישום. במקרה של פסילת המוצרים, הם מוחרמים ומסולקים להשמדה בליווי תעודת השמדה מתאימה.

א. בדיקות מיוחדות של בשר בקר ודגים קפואים

בדיקת טיב הבשר נעשית בדרך כלל לפי המראה החיצוני (ארגונופלטי) המתבסס כל חמשת החושים והם צבע, ריח, טעם, מישוש ומרקם (אחדות הרקמה). במקרה של חשד נערכות בדיקות נוספות, במיוחד לגבי דגים מוקפאים מייבוא, שחייבים לעבור גם את הבדיקות הכימיות והבקטריולוגיות. הבדיקות נערכות במכון הוטרינרי בבית-דגן או במעבדה מאושרת ע"י משרד הבריאות בנס ציונה. מימון הוצאות הבדיקה הוא על חשבון היבואן בלבד. סוגי הבדיקות הנערכות הם כלהלן:

- מיקרוביולוגיות – בדיקה למציאת נוכחות של סוגי חיידקים ובקטריות כגון: סלמונלה, קוליפורמים, ליסטריות וכו'.
 - אורגנולפטיות – צבע, ריח, מישוש, טעם.
 - היסטמין – חומר לוואי בתהליך של פירוק החלבונים – בפרט בדגים, וזאת בהתחשב בעובדה כי היווצרות החומר גורמת סכנה לצרכנים הרגישים לאלרגיות.
 - TVBN (בדיקת רמת חנקן נדיף) המעיד על הטיב והאיכות הנדרשים.
- כמות הבדיקות הבקטריולוגיות שנערכו במעבדות הסתכמו בכמויות המפורטות להלן:

סוג הבדיקה	2001	2000	1999
מיקרוביולוגית	9	27	49
אורגנולפטית	266	1,040	1,423
היסטמין	9	66	152
TVBN	266	1,040	1,038
שוניות	6	81	67
סה"כ	556	2,254	2,729

ב. להלן פירוט הביקורות שנערכו ע"י הרופאים הוטרינריים בהתאם לרישומי המחלקה:

ממצאי הביקורת בכתב			מספר ביקורים			המקום
1999	2000	2001	1999	2000	2001	
31	34	62	59	136	67	מרכולים/מינימרקטים
35	5	52	107	216	212	בתי קירור
31	14	101	362	357	313	מפעלים לפירוק בשר
295	180	801	1,479	1,392	1,385	אטליזים
34	23	142	413	284	239	חנויות לממכר דגים
6	28	81	106	114	125	חנויות לממכר מזון
13	40	2	19	53	2	מעדניות ומסעדות/גריל
260	182	196	298	182	150	פיקוח על רישוי עסקים
מדי לילה בשעות, למעט ערבי חגים וחגים						משחטה לעופות

29. קיים שיתוף פעולה בין המפקחים של אגף הפיקוח העירוני והמחלקה בכל הנוגע לביצוע הבדיקות השוטפות של רישוי עסקים הקשורים בשיווק מצרכי מזון מהחי. הבדיקות נערכות בעיקר בשווקים ע"י צוות מפקחי אגף הפיקוח העירוני.

30. במספר נקודות מכירה שבהם ביקרה הביקורת: בתי קירור, אטליזים ומפעלים למוצרי מזון מהחי, מצאה הביקורת כי לכל העסקים שבוקרו היה רשיון עסק ובעלי העסקים היו מודעים להוראות המתפרסמות ע"י הרשויות המוסמכות בכלל וחוקי העזר של המחלקה הוטרינרית העירונית בפרט

31. המאבק בשחיטה שחורה ושיווק מוצרי מזון מהחי, המוברחים ללא בקרה ופיקוח חוקי, מתנהל בשנים האחרונות הן במישור הגלוי, והן במישור הסמוי וזאת, ע"י הפעלת גורמי חקירה פרטיים הנבחרים במכרז בהתאם לנהלי העירייה. הפעילות מבוצעת בשיתוף פעולה עם "יחידת הפיצוח" של משרד החקלאות שמפעילה בנושא מודיעין וחקירות במסגרת ארצית.

א. גורמי החקירה הפרטיים מופעלים מדי פעם בשעות לא קונבנציונליות לפי דרישת המחלקה, תוך ציון היעדים והמטרות הנקבעים על ידה. הפעילות מוגבלת למסגרת התקציב השנתי של המחלקה לנושא שהסתכם בשנת 2001 בסך של 30,000 ש"ח. לפי הודעת אגף התקציבים, נוצל התקציב בפועל ב-41% בלבד. הביקורת ביקשה לקבל הסבר ובתשובה נמסר ע"י מנהל אגף הפיקוח, כי במסגרת התקציב לשנת 2001 תוכננו 4 פעולות, בפועל בוצעו 6 פעולות שעלותן היתה נמוכה יותר מהמתוכנן ולכן לדבריו, לא נוצרו פערים בין התכנון לביצוע בפועל.

ב. "יחידת הפיצוח" של משרד החקלאות פועלת ברציפות במשך כל השנה ברמה ארצית בבעיית הברחת כל סוגי תוצרת חקלאית. היחידה פועלת לפי מידע נקודתי ונמצאת בקשר ופועלת בשיתוף פעולה גם עם המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח של עיריית ת"א-יפו.

32. פעילותם של כל הגורמים הנ"ל מתבצעת בשטח בעיקר אחרי שעות הפעילות של המחלקה כך שנוצר בשווקים ובסחר של מוצרים מהחי גורם מניעה והתראה מפני חריגות ושיווק בלתי חוקי, ומרתיע גם בתי אוכל מרכישת מוצרים מוברחים.

33. כתוצאה מבקרת ופיקוח המחלקה הוטרינרית נפסלו על ידה הכמויות המפורטות להלן (בטונות) של מוצרי מזון מהחי מכל הסוגים והוגשו המלצות להגשת כתבי אישום:

השנה	סך הכל פסילות	המלצה לכתבי אישום
2001	37.0	80
2000	35.7	96
1999	35.0	89

34. בנוסף לבקרה ולפיקוח על הבטחת טיב ואיכות של מוצרי מזון מהחי, עוסקת המחלקה בטיפול והשגחה על בעלי החיים השונים המוחזקים ע"י התושבים בתחומי העיר, למעט בעלי חיים בעלי פרסה וקלוטי פרסה.

תשומת לב מיוחדת של המחלקה מופנית לבעלי חיים שונים המסתובבים ומשוטטים ללא השגחה והמהווים סכנה לציבור. המחלקה דואגת ומבטיחה את בידודם של בעלי חיים חריגים וחולים במקלט העירוני לבעלי חיים ומטפלת בהם, עד למציאת פתרון. אין באפשרותה של המחלקה עדיין לטפל בבעלי פרסה וקלוטי פרסה שונים כגון: גמלים, סוסים וחמורים, בהתחשב בעובדה כי במאורה הקיימת לכלבים, חתולים, בעלי כנף ויצורים אחרים, אין מקום עבורם. כמו כן, חסר גם כוח אדם, המיומן בחילוץ וטיפול בהם.

35. על פי הערכות של המחלקה, קיימים בתחומי העיר כמויות משוערות של בעלי חיים (למעט בעלי פרסה וקלוטי פרסה) כמפורט להלן:

1999	2000	2001	
18,000	18,000	18,000	כלבים
50,000	50,000	50,000	חתולים
5,000	5,000	5,000	בעלי כנף ואחרים

כלבים – כולל 15,000 כלבים המוחזקים כחוק ברשיון וכנראה עוד 3,000 המשוטטים או מוחזקים ללא רשיון. לפי הודעת מנהל המחלקה, הוכפל בעשור השנים האחרון מספר הכלבים בעיר.

חתולים – מהם רק כ-30,000 מוחזקים ומטופלים בבתים, והיתר חסרי בית ומוזנים ברחובות.
בעלי כנף ואחרים – בעלי חיים אקזוטיים, ציפורי שיר ובעלי כנף אחרים, איגואנות, נחשים, קופים וכד'.

36. להערכת המחלקה כמויות ניכרות של בעלי החיים מכל הסוגים המפורטים לעיל, ננטשים ע"י המחזיקים והופכים למטרד לתושבים. במשך השנה מגיעות כ-2,500 קריאות לעזרה באמצעות המוקד העירוני, ומאות נוספו ישירות למחלקה על הטרדות ע"י בעלי חיים משוטטים. עובדה זו מחייבת את המחלקה להעבירם למקלט העירוני לבעלי חיים ולהבטיח טיפול בהם ואחזקתם, עד למציאת בעליהם, אימוצם ע"י אזרחים או הרדמתם.

37. נתוני המחלקה על כמויות המפגעים:

סוג המפגע	2001	2000	1999
טיפול בעורבים	54	49	66
כלב שנשך אדם	17	33	51
כלב משוטט מסוכן	906	1,468	1,457
חתולה תוקפת/המלטה	512	601	608
חשד לשחיטה שחורה	10	5	12
פינוי חתול פצוע	630	677	736
פינוי כלב פצוע	174	181	219

38. בהמלצת המחלקה הוגשו כתבי אישום ע"י המחלקה הפלילית בשירות המשפטי של העירייה לבית המשפט לעניינים מקומיים של העירייה, נגד אזרחים המחזיקים בבעלי חיים (בעיקר כלבים) שהתנהגותם חרגה מהתקנות המקובלות:

אכיפה	מספר תיקים		
	2001	2000	1999
ברירת קנס	175	111	188
תביעות משפטיות	80	96	89

39. המחלקה מתמודדת גם עם בעיה של חתולים משוטטים ללא בעלים בתחומי העיר ת"א-יפו שמספרם מגיע להערכת המחלקה הוטרינרית לכ- 20,000, לעומת כ- 30,000 חתולים, המטופלים בקביעות בבתים. החתולים המשוטטים מטרידים את האוכלוסייה ע"י רעשים, והמלטות בלתי מבוקרות. המחלקה איתרה 5,000 משפחות אשר בקביעות מזינות את החתולים חסרי הבית מחוץ לבתיהם, ובשיתוף פעולה איתן מעבירה מהריכוזים האמורים את החתולים לעיקור ומחזירה אותם למקומותיהם לאחר התאוששות. כתוצאה משיטה זאת, עם הזמן הולך ופוחת מספרם.

ניתוחי עיקור של חתולים מתבצעים בחדר ניתוח נפרד הנמצא בביתן מיוחד בסמיכות למשרד הראשי של המחלקה, ברח' הורקנוס. בהתייחסות לטיטת דוח הביקורת הוסיף מנהל אגף הפיקוח, כי חדר הניתוח לא מתוקן. 40. שירותי המחלקה כוללים טיפול רב גוני לבעלי החיים השונים הנמצאים בתחומי העיר ת"א-יפו, כלהלן:

אחרים			חתולים			כלבים			הפעולה
'99	'00	'01	'99	'00	'01	'99	'00	'01	
---	---	---	405	266	143	3,542	3,851	3,993	חוסנו במחלקה נגד כלבת
						16	15	24	חוסנו כלבי נחיה בבתי עיוורים
--	--		244	262	216	9,633	10,300	9,868	חוסנו נגד כלבת ע"י מרפאות וטרינריות פרטיות
--	3	--	19	19	10	196	169	150	הוסגרו לתצפית כלבת
12	24	31	2,603	2,058	1,812	171	415	301	בעלי חיים משוטטים
3	--	--	3	--	--	14	--	1	(*) נמסרו לפוסט מורטם
	--	--	2,395	2,037	1,812	2	--	--	ניתוחי עיקור
66	49	54	3,618	1,278	1,444	1,727	1,682	1,097	טיפול בתלונות ציבור

(*) ניתוחים לאחר הרדמה ("פוסט מורטם").

הסילוק של פגרים של בעלי החיים השונים הוא בטיפול של אגף התברואה. מאידך, בכל מקרה של חשש כי הפגר של בעל החיים היה נגוע בכלבת והטיפול מועבר לידי המחלקה, המעבירה אותו לבדיקה ולשריפה במכון הנמצא בבית דגון.

41. מרפאות וטרינריות פרטיות

בתחום העיר ת"א-יפו מופעלים כ- 100 רופאים וטרינריים פרטיים. הרופאים הפרטיים חייבים לקבל רשיון עירוני "מחסן מורשה" לחסן נגד כלבת ולהנפיק רשיונות לכלבים בלבד. מדי חודש חייב הרופא הוטרינר לדווח בכתב על פרטי פעילותו למנהל המחלקה בכל הנוגע לחיסונים נגד הכלבת של חתולים וכלבים. פרטי הדיווח מוזנים למחשב העירוני לצרכי פיקוח ובקרה. כל החיסונים נגד כלבת נמכרים ומסופקים רק ע"י המחלקה.

המקלט העירוני לבעלי חיים

42. האזור בו נמצא המקלט העירוני לבעלי חיים שונים, והכולל את המאורה לאחזקתם ומשרדי השרותים במקום, משתרע על שטח של כ-1.5 דונם. המאורה לבעלי חיים שונים תופסת כ-70%, המשרדים השונים כ-25% וב-5% הנותרים מגרש חניה לבדיקת התוצרת מהחי הנכנסת לתחומי העיר ולרכב של הקהל הבא לבקר את בעלי החיים הנמצאים בהסגר ו/או לקבל עבורם חיסונים.

43. המקלט העירוני לבעלי החיים הוקם עוד בשנת 1935, (לפני 66 שנים), כדי לשרת בעלי חיים של אוכלוסייה שמנתה כ- 60,000 תושבים. המקלט מיושן ורעוע. אמנם, במשך השנים בוצעו שינויים ותיקונים במתקנים, אבל כמעט ללא הרחבת השטח. כ- 40% מהתאים הקיימים מסוכנים בשל לוחות האסבסט הרעועים מהם הם בנויים. התאים צרים והאינסטלציה הסניטרית אכולה. כתוצאה מכך, לא רק מוגבל מאד כושר הקיבול של המקלט, אלא התנאים מונעים הבטחת הטיפול הנדרש.
44. המחלקה, למרות האמור לעיל, יצרה בעשור האחרון תנאים הכרחיים מינימליים מבחינה רפואית לרווחתם של בעלי החיים הנקלטים. בין היתר שוקמו במידת מה 30 התאים ה"ארכיאולוגיים" בכלביה והוקמו בנוסף 22 תאים חדשים בהתאם לסטנדרטים הנדרשים. כמו כן נוספו עוד 12 תאים חדשים עבור כלבים בתצפית כלבת, ובאותו החלק החדש הותקנה גם מערכת סניטרית מתאימה. הוכשרה גם שדרה מצומצמת ל"טיול" בעלי החיים. הוקם חדר ניתוחים, המצויד כנדרש. הוסדר חדר, אמנם צר, עבור המבקרים במקלט של בעלי החיים הנמצאים בהסגר. את האגרות עבור החיסונים המבוצעים משלמים במקום. אחד החדרים משמש משרד והוקצה חדר עבודה צר מאד (12 מ"ר) עבור הרופא הוטרינרי האחראי במקום. שופרו התנאים לנוחיותו של צוות העובדים במקום, כולל מקלחת ושירותים.
45. המחלקה מבטיחה את בידודם של בעלי חיים חורגים, חולים, משוטטים, אבודים, עזובים ע"י בעליהם החוקיים, ומרכזת אותם במקלט העירוני לבעלי חיים הנמצא בפינת רח' ש"י עגנון מס' 1 (בסביבת תחנת כיבוי האש העירונית), דרכו עוברים במשך שנה בממוצע כאלף בעלי חיים שונים, המקבלים טיפולים שונים, כמפורט להלן:

הפעולה	כלבים			חתולים			אחרים		
	'99	'00	'01	'99	'00	'01	'99	'00	'01
הנמצאים במצוקה	638	415	301	208	244	151	12	32	31
מתו	54	55	16	75	73	36	9	11	6
הורדמו	216	88	67	208	171	98	2	11	
נמסרו לאימוץ פרטי		116	104		--				
נמסרו לאימוץ בעמותות צה"ל	252	53	133	22	36	0	10	26	4

צואת כלבים

46. צואת הכלבים, המתרכזת במיוחד בגנים העירוניים, בשדרות וברחובות, מהווה בנוסף למטרד הבריאותי, גם מטרד אסתטי הפוגע קשות בניקיון העיר. בחורף נשטפת הצואה לביוב ויוצרת זיהום במקורות המים ע"י חלחול לאדמה.

- א. נמסר לביקורת ע"י אגף שפ"ע כי לפי הערכות המומחים מפריש כלב בממוצע במשך יממה 300- גרם צואה. בהתחשב במספר הכללי של 18,000- כלבים בתחומי העיר ת"א-יפו, מצטברת כל יממה כמות של 5.4 טון צואה. ובחישוב שנתי כ- 2,000 טונות.
- ב. בעבר נעשה נסיון לטפל בצואת כלבים על ידי מספר יחידות בעירייה (תברואה, חזות העיר ואחרות) באמצעים שונים כגון "קקנועים" (באופנועים) ואחרים, אולם ללא הצלחה יתירה. נמסר לביקורת מאגף שפ"ע, כי על בסיס הניסיונות שנערכו בעבר, פורסמה ע"י האגף בתאריך 7/5/01 (לביצוע החל מתאריך 1/1/02) תכנית ניסיונית, "פיילוט", לפיה ימוקמו ב-10 גנים מרכזיים ציבוריים בעיר (מתוך 450 גנים ומדשאות קיימים) מתקנים משולבים של אשפה בתוספת שקיות, אשר תחולקנה בחינם לאזרחים לאיסוף הצואה. לדעת הנהלת אגף שפ"ע שימוש מירבי בשקיות (בשיטה המוצעת), בליווי מסע הסברתי ופרסומי מתאים ובפיקוח צמוד במידה מספקת, עשויים להבטיח פתרון לבעיה.

גביית האגרות

47. גובה האגרות נקבע מדי פעם ע"י מינהל הכספים, בהתאם לתקנות המתפרסמות מדי פעם ע"י מרכז השלטון המקומי ומשרד החקלאות. מרכז השלטון המקומי מחלק את כל סכום האגרות שנגבו לכל עירייה, לפי הסכם אשר נקבע ע"י הגזברים של כל העיריות. עיריית תל אביב-יפו מקבלת כ- 20%.
48. פרט לגבייה המתבצעת במשרדי המחלקה הנמצאים ברח' ש"י עגנון 1 (בסמיכות למקלט העירוני לבעלי החיים), לא מתקיימת כל גבייה בשלושת האזורים האחרים. באזורים האחרים מקבל מוביל, לאחר בדיקת פרטי המשלוח של מוצרי מזון מהחי, על גבי תעודת המשלוח המקורית, אישור בכתב בחתימת ידו של הרופא הוטרינרי האחראי לאזור. את העתק התעודה, עליה חותם המוביל, מעביר הרופא הוטרינרי האחראי לאזור, אישית, עוד בסיום אותו יום עבודה, למשרד המחלקה ברח' הורקנוס 18, השולחת בהמשך הודעות חיוב ללקוחות.
49. במשרד אזור ש"י עגנון 1, בו נמצאת קופת המחלקה, מתקבלים תשלומים עבור אגרות: בדיקת בשר בקר שאינו קפוא והגיע מבית המטבחיים; עופות קפואים ולא קפואים ושאינם בהסדר גבייה ארצי; שחיטת עופות; דגים שאינם קפואים ואינם בהסדר גבייה ארצי; חיסון לכלבים וחתולים; אחזקת כלב בהסגר; הובלת כלב להסגר ואימוץ כלבים.
50. תהליך גביית התשלומים עבור האגרות
- א. התשלומים מתקבלים בכל אמצעי התשלום – מזומן, צ'קים, אשראי. כל התשלומים נרשמים בקופה הרושמת וניתנת קבלה מהקופה למשלם. בנוסף לקבלה מהקופה נרשמת קבלה ידנית בציון פרטי המשלם ובעבור מה שולם, צורת התשלום והסכום, למעט בעבור אגרת רשיון וחיסון.

צ'קים דחויים נשמרים בכספת בצירוף הקבלה הידנית עד לתאריך הפירעון והפקדתם בבנק.

ב. בסיום יום העבודה מתבצעת בדיקה וספירה של כל התשלומים שנגבו ונבדקת התאמה בינם לבין הקבלות ולסרט הקופה. לאחר גמר הבדיקה נשמרים כל הסכומים והקבלות במעטפה בכספת הברזל בקיר שבחדר הקופה. הכספת נמצאה בחדר סגור בדלת פלדת וסורגים על החלונות. בנוסף, החדר נמצא במתקן מגודר וקיימת שמירה היקפית במשך 24 שעות ע"י האבטחה העירונית. המפתחות לקופה הן בידי פקידות הגבייה ועוזרת מינהלית של מנהל המחלקה בלבד.

ג. למחרת, או ביום העבודה הקרוב, מועברת המעטפה ע"י עובד המחלקה ברכב עירוני למשרד המחלקה בהורקנוס לביקורת ולאחר מכן מתבצעת ההפקדה בסניף בנק הפועלים הקרוב. עד אז שמורה המעטפה בכספת הברזל במשרד. בעקבות הערת עורך הביקורת, ניתנה הוראה ע"י מנהל המחלקה כי הפקדת הכספים ע"י העוזרת המינהלית של המשרד, תעשה אך ורק בליווי אחד המפקחים של המשרד.

בהיעדרה של העוזרת המינהלית, מבוצעת ההפקדה היומית בבנק ע"י אחד מעובדי המשרד, באישורו של מנהל המחלקה. דפי ההפקדה והקבלות נשמרים בכספת של המשרד עד להגעתה, או מועברים במקרה של היעדרות ממושכת לבדיקת הנהח"ש באגף הפיקוח.

ד. אישורי ההפקדה בצירוף הקבלות וכן התשלומים באשראי מועברים למסלקה העירונית באמצעות הדואר העירוני. צילום מדפי ההפקדה וסרט הביקורת נשמרים במחלקה. כל מקרה חריג מדווח למנהל המחלקה ולממונה הנהח"ש אגפי בכתב, כמו כן מתבצע רישום במחברת חריגים הנמצאת בחדר הקופה. רק במקרים חריגים ניתן אישור לקבלת צ'קים דחויים הנשמרים בכספת בצירוף קבלה ידנית, עד לתאריך הפקדתם בקופה הרושמת ובבנק.

כל תהליכי הגבייה מתנהלים ישירות מול מינהל הכספים בעירייה, למעט קופה קטנה.

הכנסות מאגרות – תקציב המחלקה

51. סך ההכנסות (בש"ח) שהתקבלו מגביית אגרות עבור כל השירותים המבוצעים ע"י המחלקה, היו במשך ארבע השנים האחרונות כלהלן:

שם סעיף	הכנסות 2001	הכנסות 2000	הכנסות 1999	הכנסות 1998
אגרת רישיונות וחיסון כלבים	980,490	962,230	976,700	871,520
מלחמה בכלבת	53,860	69,450	71,520	64,800
דמי בדיקת בשר קפוא	780,000	900,000	780,000	780,000
דמי בדיקת בשר טרי	405,915	455,400	444,920	526,060
דמי בדיקת דגים	735,540	571,240	688,090	660,000

שם סעיף	הכנסות 2001	הכנסות 2000	הכנסות 1999	הכנסות 1998
אגרת שחיטת עופות	269,560	316,730	272,900	290,030
אגרת בדיקת עופות	1,562,590	1,020,200	990,000	1,080,000
סה"כ	4,787,955	4,295,250	4,224,130	4,272,410

52. תקציב מחלקת הפיקוח הוטרינרי

התקציב השנתי של המחלקה בשנים 1998 – 2001 היה:

תקציב 1998	תקציב 1999	תקציב 2000	תקציב 2001	
5,903,000	6,007,000	6,490,000	6,720,000	תקציב המחלקה

53. מנהל המחלקה מסר לביקורת כי לקראת שנת תקציב 2002, ביקש ממנהל אגף הפיקוח תקציב להחלפת התקרה במקום קבלת קהל, צביעת המבנים ברח' עגנון, החלפת ריצפה בחדר מפקחים, החלפת שערי כניסה בכלביות, החלפת שערים ב-60 תאים, החלפת גג אזבסט בכלביה הישנה ובניית חצרות לכלבים הנמצאים בתאים הישנים בחלק הדרומי – דרישות אלה הוגשו על ידו ללא הערכה כספית לגבי עלויות ביצוע הדרישות. בתקציב הבלתי הרגיל לשנת 2002 אושר סך של 90 אש"ח לשיפוץ הכלבייה העירונית.

54. נהלים

קיימים נהלים ממשלתיים של שירותים וטרינריים ממלכתיים המתפרסמים ומעודכנים באופן שוטף. נהלים אלו נוגעים לכל תחומי פעילותה המקצועית והעיסוק של המחלקה. בנוסף, מפרסם מנהל המחלקה הנחיות פנימיות בעלות אופי מקומי שהן ייחודיות לתחומי העיר ת"א-יפו ועוסקות בהוראות בתחום המקצועי. במקביל מפרסם מנהל אגף הפיקוח הנחיות בנושאים בעלי אופי מנהלי והמתייחסים לנושאי: כ"א, משק, רכב, בטיחות בעבודה וכו'.

55. הסברה ופרסום

המחלקה עוסקת באופן ישיר בשני מסלולים חשובים להבטחת בריאות הציבור: מסלול אחד של בדיקה, פיקוח ובקרה של מוצרי מזון מהחי המסופקים ומסלול שני של הטיפול בבעלי חיים ובמיוחד כלבים וחתולים הבאים במגע עם הציבור – למרות זאת אין המחלקה מנהלת כל מסע הסברתי, פרסומי וחינוכי בנדון. במידה ובכל זאת מדי פעם מתפרסמות הודעות בשטח, הדבר נעשה ע"י גורמים אחרים בעירייה והמחלקה כמעט ואינה שותפה להם.

56. המחלקה מקיימת מפגשי הסברה עם פעילי שכונות בנושא טיפול בבעלי חיים ומבצעי חיסון בשכונות. בנוסף, מפעילה המחלקה אתר האינטרנט העירוני בנושא אימוץ בעלי חיים, לרבות מתן מידע מקצועי נוסף.

מסקנות

57. לדעת הביקורת, תשתית העבודה ושיטות ארגון העבודה במחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח, מתנהלים במקצועיות ויש בהם, בתנאים הקיימים, להבטיח ייעודה והשגת מטרותיה של המחלקה.
58. על אף האמור, הביקורת בדעה, כי בשל המגבלות הבלתי-תלויות במחלקה שהן בעיקר בעלות אופי טכני-מינהלי, והאפשרויות המצומצמות העומדות לרשותה כיום, הרי למרות מאמציה להתמודד עם התופעה, בכל זאת מוברחים ומסתננים לשווקים בתחומי העיר ת"א-יפו, למפעלי עיבוד מוצרי מאכל ולמסעדות, מוצרי מזון מהחי שמקורותיהם מפוקפקים, מבלי שעברו את הבקרה והפיקוח של מחלקת הפיקוח הוטרינרי. האמור מתייחס לשחיטה שחורה של בשר ועופות, לדגים טריים מקומיים ומוצריהם, העלולים לסכן את בריאות הציבור. לדעת הביקורת, כדי לצמצם את ההסתננות של מוצרי מזון מהחי בצורה בלתי מבוקרת לתחומי העיר ת"א-יפו, על המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח להגדיל את שעות פעילותה השוטפת היומית לשתי משמרות במשך כל ימות השבוע, מקביל לשעות הפעילות המסחרית. להגדיל את התקציב המיועד למימון שעות הפעילות הסמויה של חברות המודיעין והבלשים הפרטיים, בכל המוקדים הנדרשים.
59. לדעת הביקורת, העובדה כי למחלקה רק שני כלי רכב פוגעת בהיקף פעילותה. העבודה מתבצעת במשך היום כמעט כולה ברגל בלבד. עובדה זו מגבילה ומונעת לא רק את נוכחותם הנדרשת של עובדי המחלקה במוקדים השונים, אלא גם את הגעתם לחלקי העיר המרוחקים ובמילא, מצמצמת גם את תדירות ביקוריהם במוקדי השיווק, הייצור והאחסון בבתי הקירור של מוצרי מזון מהחי – מכל סוג.
60. הביקורת בדעה, כי הצוות המקצועי המצומצם המטפל במקלט העירוני לבעלי החיים, איננו יכול לתת מענה למציאות הקיימת על מנת להבטיח רווחתם ויצירת תנאים מתאימים למצוקתם של הכלבים, החתולים ובעלי החיים האחרים, המופנים למקלט במספרים הולכים וגדלים. המתקנים הקיימים אשר נבנו בחלקם הגדול עוד בשנת 1935 (ע"י המנדט), מתמוטטים ואינם מתאימים יותר לנדרש.
- הביקורת מוצאת לנחוץ לציין את העובדה, כי טרם נמצא עד יום מועד כתיבת דוח הביקורת פתרון לנושא איסוף צואת כלבים, חתולים ובעלי חיים אחרים, המהווה לא רק מקור לזיהום העלול לפגוע בבריאות הציבור, אלא גם מהווה מטרד המכער את הרחובות, המדשאות והגנים הציבוריים ברחבי העיר.
- הביקורת רשמה בפניה את הודעתו של מנהל אגף שפ"ע, על ניסיונות לנקוט בשיטות חדשות בפרסום ובאכיפה באמצעות "הסיירת הירוקה" כבר החל מתאריך 1/5/02, שתפקידה בין היתר, יהיה גם אכיפה בנושא צואת הכלבים.

61. המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח אינה מנהלת מסע הסברתי וחינוכי מספק במטרה להגביר תודעת הציבור בנושאים החיוניים והחשובים לשמירה והגנה על בריאותם בעת רכישת מוצרי מזון מהחי. האמור מתייחס גם לנושא שמירה על רווחתם של בעלי החיים, במיוחד כלבים וחתולים.
62. המנגנון המקצועי במחלקה ובפרט הרופאים הוטרינריים ועוזריהם אינם משתתפים בהשתלמויות מקצועיות, החיוניות להעלאת רמתם, לימוד על חידושים והפקת לקחים מניסיונם של אחרים בארץ ובחו"ל.

המלצות

63. פעילותה הרבגונית והרב-תחומית ההולכת ומתרחבת של המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח העירוני, המתבססת בחלקה הגדול על אנשי מקצועות אקדמאים מיוחדים והקשר המתמיד והתלות הישירה במוסדות ממלכתיים שונים, מחייבים לדעת הביקורת את הגורמים המתאימים בעירייה לערוך, לאחר תקופה רבת שנים, בדיקה יסודית וניתוח עיסוקים, וזאת ע"מ לקבוע את מיקומה הנכון במבנה הארגוני של העירייה בכלל ובאגף הפיקוח בפרט. אין ספק כי בדיקה מחודשת תתרום רבות ליעילותה ותפקודה של המחלקה ותתאימה למציאות אשר השתנתה במרוצת השנים. האמור מתייחס לשני המסלולים בהם פועלת המחלקה - האחד להבטחת בקרה ופיקוח על טיב ואיכות מוצרי מזון מהחי והשני לטיפול בבעלי חיים שונים במטרה להבטיח את רווחתם ומתן עזרה בעת מצוקתם, ומאידך, למנוע אפשרות של העברת זיהומים העלולים לפגוע בבריאות הציבור.
64. מאחר וקיימת הסכמה עקרונית של מינהל ההנדסה לאיחוד המשרד הראשי של המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח העירוני הנמצא ברח' הורקנוס 18 בת"א עם המשרד ברח' ש"י עגנון 1, המקלט העירוני לבעלי חיים וחדרי הניתוח הנמצאים במקום, ממליצה הביקורת לקדם את ביצוע הפרוייקט. לדעת הביקורת, ריכוז המוסדות הנ"ל במקום אחד, יגביר את הכושר המבצעי של המחלקה ויעלה במידה ניכרת את יעילותה והשליטה הכללית בנושאים להם היא אחראית, ויקל על הקשיים הקיימים היום והנגרמים מהפיזור הגיאוגרפי ביניהם.
65. במטרה להעלות את רמת אבטחת האיכות של מוצרי המזון מהחי המסופקים לציבור הרחב ולהגביר הפיקוח והבקרה בנושא במטרה למנוע אפשרות הסתננות והברחת מוצרי מזון מהחי המגיעים ממקורות מפוקפקים בכלל ומשחיטה שחורה בפרט, ממליצה הביקורת, בין השאר, לנקוט באמצעים המפורטים להלן:
- א. להבטיח פיקוח צמוד במשך כל שעות הימות השבוע, בהם מתנהל השיוק בשתי משמרות, למעט בשבתות וחגים.

- ב. להוסיף בכל אחד משלושת המוקדים העיקריים של השיווק (באזורים: יפו, התקווה והכרמל) רופא וטרינר ומפקח וטרינר, על מנת שניתן יהיה להכפיל את תדירות הביקורים והבדיקות בכל מקום של שיווק, אחסון בקירור ועיבודם התעשייתי של המוצרים, להגביר הפיקוח על המסעדות והמעדניות בכל תחומי העיר.
- ג. להגדיל התקציב השנתי להבטחת שעות של הפעילות הסמויה ע"י חברות בילוש פרטיות הפועלות בעיקר בלילה, לא רק בשווקים, אלא גם במסעדות, מעדניות ובתי מלון, כולל המפעלים לעיבוד המוצרים מהחי.
- ד. להציב רופא וטרינרי ומפקח עוזר נוספים, במשחטת העופות, המופעלת בכל שעות היממה ובכל ימות השבוע (למעט שבתות וחגים).
- ה. להציב רופא וטרינר ומפקח עוזר נוסף, אשר יטפלו באופן בלעדי במקלט העירוני לבעלי חיים.
- ו. להציב רופא וטרינר נוסף לחדרי הניתוחים.
66. להוסיף לשני כלי הרכב המוצבים באופן קבוע במחלקה כלי רכב נוספים, במטרה להגדיל את ניידותם של הרופאים הוטרינריים והמפקחים בכל האזורים בעיר, ואת קצב תדירות הביקורים גם בתחומי העיר המרוחקים מהמרכז.
67. יש לשתף באופן פעיל את המחלקה בכל המאמצים הנעשים כיום ע"י יחידות אחרות בעירייה, במציאת פתרון סביר לאיסוף צואת כלבים וחתולים, העלולים לשמש מקור לזיהומים, והפוגעים ומכערים את הרחובות, השדרות והגנים הציבוריים, בהם משחקים ילדים ונחים בדרך כלל אנשים מבוגרים.
68. על המחלקה הוטרינרית באגף הפיקוח לנהל מסע פרסומי והסברתי נרחב ושיטתי בכל אמצעי התקשורת ההמוניים, המתייחס להגדלת תודעתם ועירנותם של האזרחים על שמירת טיב מוצרי מזון מהחי בכל צורה המסופקים להם. כ"כ הקפדה על התנהגותם ומצבם של חיות המחמד הנמצאים ברשותם. לדעת הביקורת, ניהול שיטתי של הסברה (גם במוסדות חינוך) יהווה אמצעי חשוב ומסייע להצלחת מחלקת הפיקוח הוטרינרי בהשגת מטרותיה.
69. הביקורת ממליצה לשתף הרופאים הוטרינריים ועוזריהם בהשתלמויות מקצועיות, כדי להעלות את רמתם המקצועית ועל מנת ללמוד ולהפיק לקחים מהנעשה בתחומי הוטרינריה ובהבטחת טיב ואיכות מוצרי המזון מהחי אצל אחרים.